

Ed. 230. Frumvarp til laga [159. mál]

um breyting á lögum nr. 75 14. september 1981, um tekjuskatt og eignarskatt, sbr. lög nr. 21 23. mars 1983, um breyting á þeim lögum.

(Lagt fyrir Alþingi á 106. löggjafarþingi 1983.)

1. gr.

1. másl. 1. tl. 1. mgr. 8. gr. laganna orðist svo:

Vextir af innstæðum í innlendum bönkum, sparisjóðum og innlánsdeildum samvinnufélaga, á pósthótelreikningum og orlofsfjárreikningum svo og vextir af verðbréfum sem hliðstæðar reglur gilda um samkvæmt sérlögum.

2. gr.

4. másl. 1. mgr. 9. gr. laganna orðist svo:

Til hreinnar eignar félagsins í þessu sambandi telst þó ekki fjárfestingarsjóður, sbr. 11. tl. 31. gr.

3. gr.

Lokamásl. 2. mgr. 18. gr. laganna orðist svo:

Til eigin fjár í þessu sambandi telst skattskyld hrein eign félagsins að meðtöldu stofnfé en að undanskildum 65% af fjárfestingarsjóði, sbr. 11. tl. 31. gr.

4. gr.

Eftirtaldar breytingar verði á 30. gr. laganna:

a) 1. og 2. másl. 2. tl. B-liðs 1. mgr. orðist svo:

Fenginn arð, sbr. 9. gr., að hámarki 10% af nafnverði hvers einstaks hlutabréfs eða hlutar, þó að hámarki 25 000 kr. hjá einstaklingi og 50 000 kr. hjá hjónum. Til arðs í þessu sambandi teljast þó ekki fengin jöfnunarhlutabréf umfram þau mörk sem greinir í 1. mgr. 9. gr.

b) Í stað „5%“ í 3. tl. B-liðs 1. mgr. komi: 7%.

c) Við B-lið 1. mgr. bætist nýr töluliður, er verði 4. tl., sem orðist svo:

Fé það sem varið er til aukningar á fjárfestingu í atvinnurekstri á árinu samkvæmt lögum um frádrátt frá skattskyldum tekjum manna vegna fjárfestingar í atvinnurekstri. Frádráttur þessi skal þó aldrei vera hærri en 20 000 kr. hjá einstaklingi og 40 000 kr. hjá hjónum.

d) Aftan við 3. mgr. bætist nýr málslíður er orðist svo:

Útleiga manns á íbúðarhúsnæði telst ekki til atvinnurekstrar eða sjálfstæðrar starfsemi í þessu sambandi nema því aðeins að heildarfyrningargrunnur slíks húsnæðis í eigu hans í árslok nemi 4 000 000 kr. eða meiru, ef um einstakling er að ræða, en 8 000 000 kr., ef hjón, sbr. 63. gr., eiga í hlut.

5. gr.

Eftirtaldar breytingar verði á 31. gr. laganna:

a) 7. tl. 1. mgr. orðist svo:

Eftirstöðvar rekstrartapa frá fyrri árum, framreiknaðar samkvæmt ákvæðum 26. gr., enda hafi fullnægjandi grein verið gerð fyrir rekstrartapinu og eftirstöðvum þess á því tekjuári þegar tapið myndaðist.

b) 8. tl. 1. mgr. falli niður og breytist röð annarra liða greinarinnar í samræmi við það.

c) 9. tl. 1. mgr., sem verður 8. tl., orðist svo:

Fjárhæð þá er félag, sem um ræðir í 1. tl. 1. mgr. 2. gr., greiða eða úthluta í arð. Frádráttur þessi skal þó aldrei vera hærri en nemur 10% af nafnverði hlutafjár. Arður samkvæmt þessum tölulíð er frádráttarbær frá tekjum þess árs sem hann er reiknaður af.

d) Í stað „5%“ í 2. mgr. 10. tl. 1. mgr., sem verður 9. tl., komi: 7%.

e) 12. tl. 1. mgr., sem verður 11. tl., orðist svo:

Tillög í fjárfestingarsjóð, sbr. 54. gr.

f) 2. mgr. 31. gr. falli niður.

6. gr.

Eftirtaldar breytingar verði á 32. gr. laganna:

a) 1. og 2. másl. greinarinnar orðist svo:

Fyrnanlegar eignir eru varanlegir rekstrarfjármunir sem notaðir eru til öflunar tekna í atvinnurekstri eða í sjálfstæðri starfsemi og rýrna að verðmæti við eðlilega notkun eða aldur. Helstu flokkar þeirra eru þessir:

b) 2. tl. greinarinnar orðist svo:

Mannvirki, þar með talin ræktun á bújörðum og byggingar.

7. gr.

Eftirtaldar breytingar verði á 38. gr. laganna:

a) 1. tl. greinarinnar orðist svo:

Skip og skipsbúnaður 10%.

b) Við greinina bætist nýr tölulíður, sem verður 3. tl., og breytist röð annarra liða í samræmi við það. Tölulíðurinn orðist svo:

Verksmiðjuvélar og hvers konar iðnaðarvélar og tæki 15%.

c) 3. tl. greinarinnar, er verður 4. tl., orðist svo:

Vélar og tæki til jarðvinnslu og mannvirkjagerðar, bifreiðar og önnur flutninga-tæki, skrifstofuáhöld og -tæki, svo og annað lausafé sem fellur ekki undir 1.—3. tl. 20%.

d) 4. tl. greinarinnar, er verður 5. tl., orðist svo:

Mannvirki, þar með talin ræktun á bújörðum og byggingar 2%.

Fjármálaráðherra getur með reglugerð ákveðið herra fyrningarhlutfall einstakra flokka eigna samkvæmt þessum tölulíð eftir notkun, gerð eða byggingarefni, þó eigi herra en 10%.

8. gr.

Eftirtaldar breytingar verði á 44. gr. laganna:

a) 1. másl. 1. mgr. orðist svo:

Til viðbótar fyrningu skv. 38. og 55. gr. er heimilt að fyrna eignir, sbr. 32. gr., um fjárhæð jafna skattskyldum hluta söluhagnaðar af fyrnanlegum eignum á sama rekstrarári og söluhagnaður færist til tekna.

b) 3. mgr. falli niður.

9. gr.

Í stað orðsins „varasjóður“ í 1. másl. 4. mgr. 53. gr. komi: fjárfestingarsjóður.

10. gr.

54. gr. laganna orðist svo:

Menn og lögaðilar, sem hafa skattskyldar tekjur af atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, mega draga frá þeim tekjum sínum fjárfestingarsjóðstillag. Hámark fjárfestingarsjóðstillags skal vera 40% af þeirri fjárhæð sem eftir standur þegar frá skattskyldum tekjum hafa verið dregnar þær fjárhæðir sem um ræðir í 1.—10. tl. 31. gr. Þessi frádráttur er bundinn því skilyrði að skattaðili leggi a. m. k. 50% fjárfestingarsjóðstillagsins inn á bundinn reikning í innlendum banka eða sparisjóði fyrir 1. júní næst á eftir lokum þess almanaksárs sem tillagið varðar, eða eigi síðar en fimm mánuðum eftir lok reikningsárs. Innborganir skulu bundnar í sex mánuði, talið frá og með fyrsta degi næsta mánaðar eftir innborgunarmánuð, og skal þeim ráðstafað innan sex ára frá því tímamarki. Innstæður á hinum bundnu reikningum skulu vera verðtryggðar samkvæmt lánskjaravísitölu, en um vexti af þeim fer eftir þeim reglum sem á hverjum tíma gilda um slíka innstæðureikninga sem bundnir eru í a. m. k. sex mánuði.

Verðbætur og vextir af bundnum reikningum eru skattskyldir, sbr. 8. gr. Verðbætur skulu bundnar með sama hætti og höfuðstóll, en vextir eru lausir og skulu þeir ekki leggjast við hina bundnu fjárhæð.

Tillög í fjárfestingarsjóð skulu árlega framreiknuð frá frádráttarári til tekjuárs samkvæmt ákvæðum 26. gr. Skal breytingin færð til hækkunar á sjóðnum annars vegar en til lækkunar á öðru eigin fé hins vegar.

11. gr.

55. gr. laganna orðist svo:

Við úttekt af bundnum reikningi, sbr. 54. gr., telst samsvarandi tillag viðkomandi árs í fjárfestingarsjóði til tekna þegar það hefur verið framreiknað samkvæmt ákvæðum 26. gr. frá frádráttarári til ráðstöfunarárs. Hina skattskyldu fjárhæð er heimilt að nýta þannig:

1. Til sérstakra fyrninga af fyrnanlegum eignum, sbr. 32. gr., sem heimilt er að fyrna í fyrsta sinn á árinu, sbr. 33. gr.
2. Til sérstakra fyrirframfyrninga af eignum, sbr. 32. gr., sem ætlaðar eru til öflunar tekna í atvinnurekstri, en ekki hafa verið teknar í notkun í lok viðkomandi reikningsárs.
3. Til að mæta rekstrartapi, sbr. 7. tl. 31. gr.

Rekstrartap skal jafnað áður en heimild til sérstakra fyrninga skv. 1. og 2. tl. er notuð og eigi er heimilt að mynda rekstrartap vegna fyrninga samkvæmt þessari grein.

Við ráðstöfun tillaga í fjárfestingarsjóð skal elstu tillögum ætíð ráðstafað fyrst.

12. gr.

Inn í lögin bætast tvær nýjar greinar, sem verði 55. gr. A og 55. gr. B.

a) 55. gr. A orðist svo:

Hafi tillag í fjárfestingarsjóð ekki verið notað í samræmi við 55. gr., eða hafi þeirra tímamarka, sem um ræðir í 54. gr., ekki verið gætt, skal telja þann hluta fjárfestingar-

sjóðs, sem ekki hefur verið farið með eftir umræddum reglum, til tekna þegar hann hefur verið framreiknaður samkvæmt ákvæðum 26. gr., sbr. 3. mgr. 54. gr. Fjárhæðin þannig reiknuð skal talin til tekna á ráðstöfunarári eða á næsta ári eftir að ráðstöfun skyldi vera lokið, að viðbættu 10% álagi fyrir hvert ár frá og með næsta ári eftir að tillagið var dregið frá tekjum og til og með því ári sem fjárhæðin telst til skattskyldra tekna. Sama gildir um skattalega meðferð fjárfestingarsjóðs ef atvinnurekstri er hætt eða félagi slitið, en fjárfestingarsjóður telst þá til tekna á því ári sem rekstri er hætt.

Ef fjárfestingarsjóði eða hluta hans er ekki ráðstafað á heimilaðan hátt og því talinn til tekna, sbr. ákvæði þessarar greinar, er ekki heimilt að nota hina skattskyldu fjárhæð til sérstakra fyrninga samkvæmt ákvæðum 1. og 2. tl. 55. gr.

Nú andast skattaðili, sem myndað hefur fjárfestingarsjóð, eða bú hans er tekið til gjaldþrotaskipta og skal þá fjárfestingarsjóður framreiknaður, sbr. 3. mgr. 54. gr., talinn til tekna á því ári sem skattaðili stundaði síðast atvinnurekstur, en án álags skv. 1. mgr. þessarar greinar.

b) 55. gr. B orðist svo:

Óheimilt er skattaðila að framselja eða veðsetja innstæður á bundnum reikningum, sbr. 54. gr., og þær eru undanþegnar aðför skuldheimtumanna, en þær skulu þó vera til tryggingar skattkröfum skv. 55. gr. A.

Bókhaldi skattaðila, sem nýtir sér myndun fjárfestingarsjóðs, skal þannig hagað að auðvelt sé að rekja myndun og ráðstöfun sjóðsins.

Ráðherra setur í reglugerð nánari reglur um framkvæmd ákvæða um fjárfestingarsjóð.

13. gr.

Í stað „varasjóð skv. 12. tl. 1. mgr. 31. gr.“ komi: fjárfestingarsjóð skv. 11. tl. 31. gr., sbr. 54. gr.

14. gr.

78. gr. laganna orðist svo:

Heimilt er mönnum að draga frá eignum sínum, sbr. 73. gr., innstæður sínar í innlendum bönkum og sparisjóðum, innlánsdeildum og á stofnsjóðsreikningum samvinnufélaga, póstgíröreikningum og orlofsfjárreikningum, svo og verðbréf, sem hliðstæðar reglur gilda um samkvæmt sérlögum, og hlutabréfaeign í hlutafélögum, sbr. 1. tl. 1. mgr. 2. gr., að því marki sem innstæður þessar, verðbréf og hlutabréfaeign er umfram skuldir, enda séu eignir þessar ekki tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi. Frádráttur vegna hlutabréfaeignar og stofnsjóðsinnstæða skal þó aldrei vera hærri en 250 000 kr. hjá einstaklingi og 500 000 kr. hjá hjónum.

15. gr.

121. gr. laganna orðist svo:

Skylt er að hækka eða lækka fjárhæðir, sem um ræðir í 2. og 4. tl. B-liðs, 1., 3. og 4. tl. C-liðs, 3. tl. D-liðs og 1. og 2. tl. E-liðs 1. mgr. 30. gr., 2. og 3. mgr. 30. gr., 41. gr., 1. mgr. 67. gr., 68. gr., 69. gr., 78. gr. og 83. gr., í samræmi við skattvísitölu sem ákveðin skal í fjárlögum ár hvert, í fyrsta sinn í fjárlögum fyrir árið 1985.

16. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi og koma til framkvæmda við álagningu tekjuskatts og eignarskatts á árinu 1984 vegna tekna ársins 1983 og eigna í lok þess árs. Þó skulu ákvæði C-liðs 4. gr. ekki koma til framkvæmda fyrr en við álagningu tekjuskatts á árinu 1985 vegna tekna ársins 1984.

Þrátt fyrir gildistöku laga þessara skulu öll ákvæði laga nr. 75/1981 varðandi varasjóð, sem myndaður hefur verið fyrir gildistöku laga þessara, halda gildi sínu uns varasjóði hefur að fullu verið ráðstafað.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

INNGANGUR

Í stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar eru gefin fyrirheit um, að gerðar verði breytingar á skattalögum í því skyni að örva fjárfestingu og eiginfjármýndun í atvinnulífinu, en öflugt atvinnulíf er forsenda bættra lífskjara í landinu. Atvinnurekstur hefur átt í miklum erfiðleikum hér á landi á undanförunum árum, þar sem gætt hefur samdráttar og versnandi afkomu. Snúa þarf vörn í sókn og hefja nýskipun þjóðnýtrar og arðbærrar atvinnustarfsemi með aukinni þátttöku almennings. Auka þarf eiginfjármýndun atvinnufyrirtækja og bæta möguleika þeirra til endurnýjunar atvinnutækja.

Til þess að nálgast framangreind markmið ber brýna nauðsyn til að breyta ýmsum ákvæðum skattalaga. Með sérstöku erindisbréfi hinn 14. júlí s. l. skipaði fjármálaráðherra nefnd, sem falið var að undirbúa nauðsynlegar breytingar, og skyldu tillögur hennar liggja fyrir á haustmánuðum þannig að unnt væri að leggja þær fyrir Alþingi í frumvarpsformi á þessu hausti. Í nefndina voru skipaðir Ólafur Nilsson löggiltur endurskoðandi, formaður, Davíð Aðalsteinsson alþingismaður, Eyjólfur Konráð Jónsson alþingismaður, Geir Geirsson löggiltur endurskoðandi og Þorsteinn Pálsson alþingismaður. Með nefndinni hefur starfað Árni Kolbeinsson deildarstjóri í fjármálaráðuneytinu og einnig hefur Sigurbjörn Þorbjörnsson ríkisskattstjóri verið nefndinni til aðstoðar.

Nefndin skilaði álitinu sínu í nóvembermánuði s.l. Er frumvarp þetta samið af nefndinni í samvinnu við fjármálaráðuneytið og grundvallast á hugmyndum nefndarinnar. Í tengslum við þetta frumvarp hefur nefndin unnið að samningu sérstaks frumvarps um frádrátt frá tekjum vegna fjárfestingar manna í atvinnurekstri, sem lagt er fram með þessu frumvarpi.

Frumvarpi þessu er ætlað að öðlast gildi á þessu ári og koma til framkvæmda við álagningu tekjuskatts og eignarskatts á árinu 1984. Þó er gert ráð fyrir því að ákvæðin um frádrátt frá tekjum vegna fjárfestingar manna í atvinnurekstri gildi um fjárfestingu frá og með 1. janúar 1984 og hafi fyrst áhrif við álagningu tekjuskatts á árinu 1985.

HELSTU BREYTINGAR FRUMVARPSINS

Helstu breytingar sem frumvarpið felur í sér frá gildandi lögum um tekjuskatt og eignarskatt eru eftirfarandi:

Einstaklingar

1. Arður og færslur í stofnsjóði

Gert er ráð fyrir því að fenginn arður af hlutafjáreign verði frádráttarbær hjá einstaklingum allt að 10% af nafnverði einstakra hlutabréfa eða hluta, þó að hámarki 25 000 kr. hjá einstaklingi og 50 000 kr. hjá hjónum. Hliðstæð ákvæði eru í gildandi lögum, en mörkin eru hækkuð nokkuð.

Frumvarpið gerir einnig ráð fyrir því að frádráttarbær hámarksupphæð, sem færð er félagsmanni í samvinnufélagi til tekna í stofnsjóð vegna viðskipta hans við félagið, hækki úr 5% í 7%.

2. Fjárfesting einstaklinga í atvinnurekstri

Það nýmæli er í frumvarpinu að einstaklingum verði heimilt að draga frá tekjum sínum árlega aukningu á fjárfestingu í atvinnurekstri allt að 20 000 kr. hjá einstaklingi og 40 000 kr. hjá hjónum. Ákvæði þessu er ætlað að örva beina þátttöku almennings í atvinnurekstri bæði

með nýmyndun eigin atvinnurekstrar og þátttöku í áhætturekstri í félagsformi. Gert er ráð fyrir fjórum mismunandi tegundum fjárfestingar:

- Myndun bundinna stofnfjárreikninga í bönkum og sparisjóðum, sem verja skal til nýmyndunar eigin atvinnurekstrar.
- Fjárfesting í hlutabréfum hlutafélaga þar sem hlutafé er ekki undir 10 000 000 kr., hluthafar eru a. m. k. 100 og viðskipti með hlutabréf eru frjáls.
- Tillög í starfsmannasjóði sem sérstaklega eru myndaðir til kaupa á hlutabréfum í hlutafélögum sem þeim eru tengd.
- Fjárfesting í hlutabréfum í sérstökum fjárfestingarfélögum sem mynduð yrðu til kaupa á áhættufé atvinnufyrirtækja og skuldabréfum þeirra.

Með þessum ákvæðum er lagður grunnkvöllur að opnari og eðlilegri viðskiptum með áhættufé í atvinnurekstri, sem leitt getur til aukinnar þátttöku almennings og aukins áhættufjár í fyrirtækjum. Sérstakt fylgiformvarp hefur verið samið þar sem kveðið er nánar á um hin mismunandi fjárfestingarform.

3. Hlutabréfaeign og stofnfjárinnstæður

Lagt er til að hlutabréfaeign og innstæður á stofnfjárreikningum einstaklina verði heimilt að draga frá eignum einstaklinga við ákvörðun á eignarskattsstofni, allt að 250 000 kr. hjá einstaklingi og 500 000 kr. hjá hjónum. Innan þessara marka gilda þá um þessar eignir sömu reglur og nú gilda um innstæður manna í bönkum og sparisjóðum og spariskírteini ríkissjóðs.

Atvinnurekstur

1. Fjárfestingarsjóður

Nýmæli er í frumvarpinu um myndun fjárfestingarsjóðs. Einstaklingar og félög, sem hafa skattskyldar tekjur af atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, geta myndað fjárfestingarsjóð með frádrætti frá tekjum, allt að 40% af skattskyldum hagnaði ársins.

50% af tillagi í fjárfestingarsjóð skal leggja inn á bundinn reikning í banka eða sparisjóði, „fjárfestingarreikning“. Reikningarnir skulu vera verðtryggðir og bera sömu vexti og verðtryggðir reikningar við innlánsstofnanir. Innborgun skal hafa farið fram fyrir 1. júní árið eftir lok þess almanaksárs, sem tillagið varðar, eða fimm mánuðum eftir lok reikningsárs. Fjárhæð, sem lögð hefur verið inn á bundinn reikning, má fyrst nota 6 mánuðum eftir að innborgun hefur farið fram og hún skal hafa verið notuð innan sex ára.

Fjárfestingarsjóður framreiknast árlega með verðbreytingarstuðli samkvæmt 26. gr. frá frádráttarári til ráðstöfunarárs. Verðbætur og vextir af innstæðureikningi eru skattskyldir en reikningurinn reiknast með í stofni við útreikning á verðbreytingarfærslu. Verðbreyting fjárfestingarsjóðs færast til hækkunar á sjóðnum annars vegar (kreditmegin) en á endur-matsreikning eða annað eigið fé hins vegar.

Við ráðstöfun telst fjárfestingarsjóður til skattskyldra tekna, en heimilt er að fyrna nýjar eignir, sem heimilt er að fyrna í fyrsta sinn á árinu, sbr. 33. gr. gildandi laga, eða eru í smíðum eða hafa enn ekki verið teknar í notkun.

Heimild til að leggja hluta hreinna tekna í fjárfestingarsjóð kemur í stað heimildar til myndunar varasjóðs samkvæmt gildandi lögum. Munur á þessum sjóðum er aðallega þessi:

- Heimild til myndunar fjárfestingarsjóðs nær til allra aðila, sem atvinnurekstur stunda eða sjálfstæða starfsemi, óháð rekstrarformi, en aðeins félög geta lagt í varasjóð samkvæmt gildandi lögum.

- Myndun fjárfestingarsjóðs er háð skilyrðum um fjárbindingu sem svarar 50% af tillaginu sjálfu. Innstæðan er verðtryggð og ber vexti. Hliðstæð fjárbinding er ekki í lögum um varasjóð.
- Heimilt er að ráðstafa fjárfestingarsjóði til að fyrna nýjar eignir, en slík ráðstöfun er ekki heimil á varasjóði samkvæmt gildandi lögum.
- Fjárfestingarsjóði er skylt að ráðstafa innan tiltekinna tímamarka, en ráðstöfun á varasjóði er ekki háð tímatakmörkunum.
- Tillög í fjárfestingarsjóð geta numið allt að 40% af hreinum tekjum en tillög í varasjóð nema að hámarki 25%.
- Fjárfestingarsjóður framreiknast árlega samkvæmt verðbreytingarstuðli, en núgildandi varasjóður framreiknast ekki.

Gildandi lagaákvæði um varasjóð hafa þótt að ýmsu leyti gölluð, einkum þó ákvæðin um óheimila ráðstöfun hans. Erfitt hefur reynst að meta hvenær varasjóði hefur verið ráðstafað í þessu sambandi. Í raun hefur myndun varasjóðs virkað eins og lægra skatthlutfall hjá félögum. Heimild til myndunar varasjóðs hjá félögum er það atriði núgildandi skattalaga sem veldur verulegri mismunun á skattalegri meðferð atvinnurekstrarins, þar sem hún nær aðeins til þess atvinnurekstrar sem rekinn er í félagsformi.

Með ákvæðum frumvarpsins um fjárfestingarsjóð er stefnt að raunhæfari varasjóðs-myndun í atvinnurekstri, sem ráðstafa má til frekari uppbyggingar og tekjujöfnunar.

2. Arður

Lagt er til að úthlutaður arður verði frádráttarþær hjá hlutafélagi að fullu allt að 10% af nafnverði hlutafjár og getur frádrátturinn myndað yfirfæranlegt rekstrartap. Frádráttarþær arður af viðskiptum félagsmanna samvinnufélaga verði að hámarki 7% í stað 5% af viðskiptum félagsaðila.

3. Fyrningar

Gert er ráð fyrir breytingum á fyrningum eins og hér segir:

- Skip og skipsbúnaður verði 10% í stað 8%.
- Verksmiðjuvélar og hvers konar iðnaðarvélar og tæki verði 15% í stað 12%.
- Vélar og tæki til jarðvinnslu og mannvirkjagerðar, bifreiðar, tölvubúnaður o. fl. verði 20% í stað 12%.
- Mannvirki verði 2 — 10% í stað 2 — 6%.
- Íbúðarhúsnæði, sem notað er í atvinnurekstri, verði fyrnanlegt.

Frumvarpið gerir ráð fyrir nokkurri hækkun á fyrningum samkvæmt framansögðu. Stafar það af því að úrelding eigna vegna örra tæknibreytinga er orðin ríkari þáttur í mati á fyrningarþörf en áður var, en endingartíminn einn ræður þar ekki úrslitum. Í ljós hefur komið að núgildandi ákvæði um fyrningar nægja ekki í öllum tilvikum til að færa eignir til raunverulegs verðs á hverjum tíma. Í þessu sambandi má nefna örar tæknibreytingar á sviði tölvunotkunar, tæknibreytingar á vöruflutningasviði o. fl., en þessar breytingar hafa í mörgum tilvikum gert eldri búnað úreltan eða verðminni en ráð var fyrir gert.

Íbúðarhúsnæði í atvinnurekstri er ekki fyrnanlegt samkvæmt gildandi lögum. Hefur þetta þótt óeðlilegt. Eru í því sambandi nefndar vistarverur starfsfólks fiskiðjuvera úti um land og íbúðir sem leigðar eru út af félögum eða öðrum í atvinnurekstrarskyni. Lagt er til að á þessu verði breyting, en þó er ekki gert ráð fyrir að íbúðarhúsnæði í eigu manna verði almennt fyrnanlegt og eru sett ákveðin mörk í frumvarpinu um þetta efni. Eftir þessa

breytingu gilda að sjálfsgöðu ákvæði 11.–13. gr. laga um tekjuskatt og eignarskatt um söluhagnað af fyrnanlegu íbúðarhúsnæði.

Ljóst er að einhver lækkun mun verða á tekjum ríkissjóðs við gildistöku frumvarpsins, þótt sú lækkun verði ekki nákvæmlega mæld á þessu stigi.

Erfitt er að áætla í hve ríkum mæli einstaklingar muni notfæra sér ákvæðin um frádráttarbæra fjárfestingu í atvinnurekstri, en ætla má að notkun þeirrar heimildar fari vaxandi á næstu árum. Arður er skattfrjáls hjá einstaklingum samkvæmt gildandi lögum innan vissra marka og má ætla að breytingar þær, sem frumvarpið gerir ráð fyrir varðandi arðinn, hafi óveruleg áhrif á heildartekjuskatt einstaklinga, a. m. k. fyrst um sinn.

Þær breytingar sem gert er ráð fyrir í frumvarpinu varðandi atvinnureksturinn fjalla einkum um frádrátt frá tekjum. Munu þær fyrst í stað leiða til nokkurrar lækkunar á tekjuskattsstofni. Hér er þó fyrst og fremst um að ræða heimildir til frestunar á skattlagningu tekna sem skila sér aftur verðtryggðar. Á það t. d. við um myndun fjárfestingarsjóðs og breytingu á fyrningum, en þessi frádráttur skilar sér til baka við ráðstöfun fjárfestingarsjóðs eða við sölu á eignum.

Útborgaður arður úr hlutafélögum er nú frádráttarbær að hálfu, en í frumvarpinu er gert ráð fyrir því að hann verði frádráttarbær að fullu. Mun það leiða til nokkurrar lækkunar á tekjuskatti. Niðurfelling ákvæðanna um varasjóð leiðir ein sér til nokkurrar hækkunar á tekjuskatti, en sú skattalega skuldbinding sem á varasjóði hvílir á hverjum tíma er ekki verðtryggð. Aftur á móti er fjárfestingarsjóðurinn verðtryggður.

Þegar til lengri tíma er litið standa vonir til að sú lækkun sem kann í fyrstu að verða á tekjuskattinum skili sé aftur í öflugra atvinnulífi og auknum tekjum.

Athugasemdir við einstakar greinar.

Um 1. gr.

Í 14. gr. frumvarpsins er lagt til að innstæður á póstgíröreikningum og orlofsfjárreikningum verði frádráttarbærar frá eignum manna við álagningu eignarskatts á sama hátt og innstæður í bönkum og sparisjóðum. Til samræmis við það er hér lagt til að vöxtum af þessum reikningum verði bætt inn í upptalningu 1. tl. 8. gr. Þýðing þessarar breytingar er sú að vaxtatekjur af þessum reikningum munu ekki framvegis skerða frádráttarbærni vaxtagjalda skv. 1. mgr. 1. tl. E-liðs 1. mgr. 30. gr. Gilda þá að öllu leyti sömu reglur um vexti af þessum innstæðum og innstæðum í bönkum og sparisjóðum.

Um 2. gr.

Breyting þessi leiðir af upptöku á heimild til tillaga í fjárfestingarsjóð í stað varasjóðstillaga nú, sbr. 10.—12. gr. frumvarpsins. Þrátt fyrir að fjárfestingarsjóður komi samkvæmt þessari tillögu í stað varasjóðs í 4. másl. 1. mgr. 9. gr. leiðir 2. mgr. 16. gr. til þess að sá varasjóður sem myndaður hefur verið fyrir gildistöku frumvarps þessa telst ekki til hreinnar eignar við mat á heimild til útgáfu jöfnunarhlutabréfa eins og verið hefur.

Um 3. gr.

Greinin felur aðeins í sér breytingar er beinlínis leiða af upptöku heimildar til tillaga í fjárfestingarsjóð í stað tillaga í varasjóð. Eftir sem áður er gert ráð fyrir að tiltekið hlutfall af varasjóði sem myndaður hefur verið í gildistíð núverandi laga dragist frá eigin fé í þessu sambandi, sbr. ákvæði 2. mgr. 16. gr.

Um 4. gr.

Greinin felur í sér breytingar á 30. gr. um frádrátt manna frá tekjum utan atvinnurekstrar.

Í a-lið er gert ráð fyrir að hámark þess arðs sem frádráttarbær er í hendi hluthafa hækki nokkuð. Er lagt til að hámark þetta verði 25 000 kr. fyrir einhleyping en helmingi herra fyrir hjón. Þessi tillaga er liður í viðleitni til að hvetja til aukinnar fjárfestingar í áhættufjármagni atvinnurekstrar.

Í b-lið er lagt til að hámark á endurgreiðslu tekjuafgangs samvinnufélags, sem færast félagsmanni til séreignar í stofnsjóðsreikningi hans, skuli vera 7% í stað 5% áður, reiknað af viðskiptum hans við félagið, utan atvinnurekstrar eða sjálfstæðrar starfsemi.

Í c-lið greinarinnar er nýmæli sem felur í sér frádráttarheimild, allt að 20 000 kr. hjá einstaklingi og 40 000 kr. hjá hjónum, vegna þess fjár sem varið er til hlutabréfakaupa eða lagt er á stofnfjárreikninga vegna væntanlegs atvinnurekstrar. Varðandi þessi ákvæði vísast til frumvarps til laga um frádrátt frá skattskyldum tekjum vegna fjárfestingar manna í atvinnurekstri, sem lagt er fram samhliða frumvarpi þessu og athugasemda með því frumvarpi.

Í d-lið er kveðið á um það að íbúðarhúsnæði manna undir tilteknum mörkum sé ekki fyrnanlegt þótt í frumvarpinu sé gert ráð fyrir því að íbúðarhúsnæði í atvinnurekstri verði fyrnanlegt. Mörkin eru miðuð við heildarfyrningargrunn í lok tekjuárs og vísast til athugasemda um 6. gr. varðandi útreikning á fyrningargrunni.

Um 5. gr.

Greinin fjallar um breytingar á 31. gr. um frádrátt frá tekjum af atvinnurekstri.

Í a-lið er fellt niður ákvæði í núverandi 7. tl. 31. gr. um jöfnun rekstrartapa með færslu úr varasjóði, enda gerir frumvarpið ráð fyrir niðurfellingu varasjóðs í núverandi mynd. Um ráðstöfun varasjóðs sem myndaður hefur verið á gildistíma nágildandi laga er fjallað í 2. mgr. 16. gr. og vísast til hennar.

Með b-lið greinarinnar er felldur brott núverandi 8. tl. en ekki þykir lengur þörf frádráttar hjá félagi, sem fær úthlutað arði, vegna breyttrar meðferðar hans hjá því félagi sem innir hann af hendi.

Í c-lið er lagt til að allur greiddur arður, allt að 10% af nafnverði hlutfjár, verði frádráttarbær frá tekjum félagsins. Nágildandi ákvæði heimila frádrátt á helmingi greidds arðs, að hámarki 5% af hlutfé.

Í d-lið er gerð breyting til samræmis við b-lið 4. gr. um að hámark frádráttarbærrar endurgreiðslu samvinnufélags til félagsmanna verði 7% af viðskiptum þeirra, utan atvinnurekstrar, í stað 5% áður.

E-liður felur í sér niðurfellingu á heimild til 25% varasjóðstillags. Í stað varasjóðs kemur fjárfestingarsjóður, sbr. 10.—12. gr. frumvarps þessa.

Í f-lið er lagt til að 2. mgr. 31. gr. falli niður. Af því leiðir að félögum verður heimilt að draga frá greiddan arð, jafnvel þótt slíkur frádráttur leiði til skattalegs rekstrartaps. Getur þetta gerst með notkun arðjöfnunarsjóðs eða óráðstafaðs hagnaðar frá fyrri árum, þar sem almennar reglur laga eða félagssamþykktir heimila slíkt.

Um 6. gr.

Breytingar á þessari grein eru afleiðing þess að frumvarpið gerir ráð fyrir að íbúðarhúsnæði, sem notað er til öflunar tekna í atvinnurekstri, verði fyrnanlegt. Þessi heimild nær þó ekki til slíks húsnæðis í eigu manna nema samanlagður fyrningargrunnur þess fari yfir 4 000 000 kr. í árslok hjá einstaklingi en 8 000 000 kr. hjá hjónum, sbr. d-lið 4. gr. þessa frumvarps. Hér er átt við það húsnæði sem leigt er út eða á annan hátt notað til

öflunar tekna í atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi. Íbúðarhúsnæði til eigin nota telst ekki með við mat á því hvort lágmarksfjárhæð er náð.

Við útreikning á söluhagnaði af fyrnanlegu íbúðarhúsnæði gilda að sjálfsögðu ákvæði 11.—13. gr. laga nr. 75/1981 eftir þessa breytingu.

Þar sem íbúðarhúsnæði verður nú í fyrsta sinn fyrnanlegt samkvæmt almennum fyrningarákvæðum skattalaga þarf í upphafi að reikna út fyrningargrunn og þegar fengnar fyrningar af þeim grunni. Ekki eru í frumvarpi þessu sérákvæði þar að lútandi, en hin almennu ákvæði skattalaga gilda þar um. Varðandi það íbúðarhúsnæði sem var í eigu skattaðila fyrir ársbyrjun 1979 gilda ákvæði til bráðabirgða IV í lögum nr. 75/1981 um framreikning stofnverðs og reiknaðar fyrningar af því, en síðan gilda ákvæði 35.—37. gr. um fyrningargrunn og framreikning hans. Að því leyti sem skattaðili hefur nýtt sérstakar fyrningarheimildir 44. gr. laga nr. 75/1981 vegna íbúðarhúsnæðis skulu þær fyrningar framreiknast og teljast fengnar fyrningar við gildistöku frumvarps þessa auk þeirra reiknuðu fyrninga sem endurmat samkvæmt ákvæðum til bráðabirgða IV í lögum nr. 75/1981 kann að hafa í för með sér.

Um 7. gr.

Lagðar eru til breytingar á fyrningarhlutföllum í 38. gr. eins og hér segir:

Skip og skipsbúnaður 10%, var 8%.

Verksmiðjuvélar og hvers konar iðnaðarvélar og tæki 15%, var 12%.

Vélar og tæki til jarðvinnslu og mannvirkjagerðar, bifreiðar og annað lausafé 20%, var 12%.

Þá er heimild fjármálaráðherra til þess að ákveða fyrningarhlutföll einstakra flokka mannvirkja rýmkuð úr 2–6% í 2–10%. Íbúðarhúsnæði sem notað er í atvinnurekstri verði fyrnanlegt.

Varðandi hækkun fyrningarhlutfalla vísast til almennra athugasemda hér að framan.

Um 8. gr.

Í a-lið greinarinnar er skotið inn í 1. másl. 44. gr. tilvísun í 55. gr., en samkvæmt 11. gr. þessa frumvarps er gert ráð fyrir heimild til sérstakra fyrninga á móti ráðstöfun fjárfestingarsjóðs.

Niðurfelling 3. mgr. 44. gr., sbr. b-lið, leiðir af því að íbúðarhúsnæði í atvinnurekstri verður fyrnanlegt samkvæmt frumvarpinu.

Um 9. gr.

Greinin felur aðeins í sér breytingu er beinlínis leiðir af tilkomu fjárfestingarsjóðs í stað varasjóðs.

Um 10. gr.

Greinin er nýmæli og fjallar um heimild til myndunar fjárfestingarsjóðs í atvinnurekstri, sem koma skal í stað varasjóðs samkvæmt ákvæðum 12. tl. 1. mgr. 31. gr. núgildandi laga.

Heimildin nær til allra þeirra aðila sem skattskyldar tekjur hafa af atvinnurekstri, hvort sem um er að ræða félög eða einstaklinga, en varasjóðsmyndun samkvæmt gildandi lögum er bundin við félög sem eru sjálfstæðir skattaðilar.

Tillag í fjárfestingarsjóð má vera allt að 40% af skattskyldum hagnaði og er bundið því skilyrði að helmingur þeirrar fjárhæðar sé lagður inn á bundinn reikning í banka eða sparisjóði innan fimm mánaða frá lokum reikningsárs. Innstæða á hinum bundna reikningi er verðtryggð og ber vexti. Innstæða ásamt verðbótum er bundin í sex mánuði hið skemmsta og skal hafa verið ráðstafað innan sex ára, en bindingin nær ekki til vaxta af reikningnum.

Um 11. gr.

Fjárfestingarsjóði telst ráðstafað við úttekt af hinum bundna innlánsreikningi, sem um ræðir í 54. gr. Skal þá telja til skattskyldra tekna samsvarandi tillög viðkomandi árs eða ára, framreiknuð samkvæmt verðbreytingarstuðli.

Á sama ári og fjárfestingarsjóðstillag er talið til tekna er heimilt að reikna sérstaka fyrningu, jafnháa hinni skattskyldu fjárhæð, af nýjum fyrnanlegum eignum sem heimilt er að fyrna í fyrsta sinn á árinu. Þessa fyrningu má reikna jafnt þótt viðkomandi eign hafi verið tekin í notkun fyrir lok reikningsársins.

Heimilt er að jafna rekstrartap með ráðstöfun úr fjárfestingarsjóði og jafnframt skylt áður en heimild til sérstakra fyrninga er notuð.

Um 12. gr.

Ef fjárfestingarsjóði er ekki ráðstafað í samræmi við ákvæði 55. gr. eða innan réttra tímamarka telst hann til tekna framreiknaður samkvæmt verðbreytingarstuðli og með 10% álagi fyrir hvert ár frá og með næsta ári eftir frádráttarár. Sama gildir ef atvinnurekstri er hætt eða félagi slitið. Andist skattaðili eða sæti gjaldþrotameðferð telst fjárfestingarsjóður til tekna framreiknaður án álags.

Innstæður á bundnum reikningum sem til er stofnað vegna fjárfestingarsjóðstillaga eru til tryggingar skattkröfum sem myndast vegna skattlagningar fjárfestingarsjóðs þegar ekki hefur verið gætt ákvæða um meðferð hans. Að öðru leyti eru innstæður þessar undanþegnar aðför og þær má eigi framselja eða veðsetja.

Greinin hefur einnig að geyma ákvæði um kröfur til bókhalds skattaðila sem nýtir sér heimild til myndunar fjárfestingarsjóðs, svo og heimild til ráðherra um setningu reglugerðar með nánari ákvæðum.

Um 13. gr.

Greinin felur aðeins í sér breytingu sem leiðir af tilkomu fjárfestingarsjóðs í stað varasjóðs.

Um 14. gr.

Í samræmi við þá stefnu frumvarpsins að gera stofnsjóðseign og eign í hlutabréfum hliðstæða sparifjáreign að því er skattlagningu varðar er hér gerð sú breyting að inn í upptalningu 78. gr. um frádrátt frá skattskyldum eignum manna er bætt innstæðum á stofnsjóðsreikningum samvinnufélaga og hlutabréfaeign í hlutafélögum innan ákveðinna marka. Einnig er bætt inn í greinina pósgíröreikningum og orlofsfjárreikningum, en eðlilegt þykir að sömu reglur gildi um þá og aðrar þær eignir sem hér eru upp taldar.

Um 15. gr.

Samkvæmt þessari grein frumvarpsins er bætt í 121. gr. gildandi laga tilvísun í 4. tl. b-liðs 1. mgr. 30. gr., 3. mgr. 30. gr. og 78. gr. laga nr. 75/1981. Þessar breytingar leiða af ákvæðum 4. gr. frumvarpsins en gert er ráð fyrir því að fjárhæðir sem þar eru tilgreindar breytist árlega í samræmi við skattvísitölu.

Eins og grein þessi er orðuð er gert ráð fyrir því að flutt verði sérstakt frumvarp um breytingar á skattstigum, persónuafslætti og öðrum þeim fjárhæðum sem fylgt hafa skattvísitölu.

Um 16. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa.